

neboť pak by byl rozsah povinnosti k náhradě zcela nedozírný. Ježto však i za této nepopíratelné příčinné souvislosti nelze, jak řečeno, žalovanému, zákonné míry opatrnosti šetřivšímu, přičítati, že by byl vědět mohl, že žalobkyně nezachová ani obyčejné, tím méně pak zdravotním jejím stavem jí ukládané zvláštní míry opatrnosti, nelze na jeho straně shledati ono spoluzavinění, jež shledal při něm soud odvolací.

Čís. 472.

Přípustným jest rekurs do usnesení odvolacího soudu, jímž z důvodu právoplatně již rozsouzené rozepře byl rozsudek prvé stolice zrušen a žaloba odmítnuta.

Obhájce manželského svazku jest oprávněn, napadnouti rozsudek, jímž žaloba o rozluku byla zamítnuta z důvodu, že manželství bylo již právoplatným rozhodnutím cizozemského soudu rozloučeno.

Změny v státním občanství nebo domovském právu manžela, k nimž došlo po rozvodu manželství, nemají vlivu na státní občanství a domovské právo manželky.

(Rozh. ze dne 30. března 1920, R II 18/20.)

V roce 1892 bylo rozvedeno v tuzemsku manželství katolíků, oba manželé byli tehdy tuzemci. Manžel odebral se po té do Německa, kdež bylo manželství jeho na žalobu manželky rozsudkem zemského soudu v Saarbrückenu ze dne 8. listopadu 1900 z viny manželovy rozloučeno. Žalobě manželčině, podané v tuzemsku v r. 1919, by manželství bylo rozloučeno pro hluboký rozvrat, procesní soud prvé stolice vyhověl, shledáv uplatňovaný důvod opodstatněným. Odvolací soud rozsudek soudu prvé stolice zrušil a žalobu odmítl. Důvody: Rozsudkem zemského soudu v Saarbrückenu ze dne 8. listopadu 1900 jest zjištěno, že manželství bylo tímto rozsudkem již rozloučeno. Rozsudek nabyl právní moci. Rozsudkem tím a přednesením stran má odvolací soud dále za zjištěno, že manželé v době, kdy vešli ve svazek manželský, byli římskokatolického vyznání a tuzemští státní občané. Manželství bylo výměrem zemského soudu v Brně ze dne 31. května 1892 od stolu a lože rozvedeno. Žalovaný vystěhoval se pak do Německa, vystoupil podle osvědčení okresního hejtmanství v Mikulově ze dne 27. června 1897 ze státního svazku rakouského a nabyl naturalizační listinou ze dne 10. dubna 1900 pruské státní příslušnosti. Tím se stala i žalobkyně jako jeho manželka příslušnicí pruskou. V době, kdy rozsudek zemského soudu v Saarbrückenu byl vynesena, měl žalovaný své řádné bydliště v Německu, žalobkyně bydlela v tuzemsku. Teprve později nabyla žalobkyně opět tuzemského státního občanství. Jde tudíž o rozluku manželství cizozemců v cizozemsku. Její právní účinek jest dle §§ 34 a 37 obč. zák. posuzovati dle cizozemského práva, a netřeba zkoumati, zdali by také podle tehdejšího tuzemského práva bylo bývalo lze manželství rozloučiti, poněvadž manželství cizozemců nemůže od tuzemského úřadu přiznán býti účinek větší neb déle trvající, než jaký jemu přiznává vlastní stát, jenž v prvé řadě jest povolán, by chránil svá státní zařízení a manželství svých příslušníků. Zemský soud v Saarbrückenu byl podle § 606 něm. c. ř. s. k rozhodování v této věci příslušným a rozluka byla podle tamnějších

zákonných ustanovení přípustna. Rozsudku zemského soudu v Saarbrückenu, že manželství se rozlučuje, dlužno tudíž přiznati plný právní účinek. Okolnost, že žalobkyně nabyla později opět tuzemského státního občanství, jest vedlejší. Bylo-li manželství stran rozsudkem zemského soudu v Saarbrückenu řádně a právoplatně rozloučeno, nemohl rozvázaný již svazek manželský nabýti opětne platnosti později nastavší skutečností, že žalobkyně stala se tuzemskou státní občankou. Žalobkyně by se ovšem tehdy, jsouc katoličkou, a jelikož bývalý její manžel byl na živu, nebyla mohla v tuzemsku znovu provdati, ale to nikoliv proto, že by dřívější její sňatek se žalovaným byl pro tuzemsko zůstal v platnosti, nýbrž proto, že by jí v tom byla překážela tak zvaná překážka katolicismu. Změna zákonodárství, nastavší zákonem ze dne 19. května 1919, čís. 320 sb. z. a nař., jímž odstraněna byla nerozlučitelnost katolických manželstev a překážka katolicismu, jest pro posouzení, zdali manželství žalobkyně se žalovaným bylo zmíněným rozsudkem platně rozvázáno, bez významu, poněvadž právní účinek rozsudku lze posuzovati jen podle právního stavu v době, kdy nabyl právní moci. Jak řečeno, nepřekážel ani tehdejší právní stav, by rozsudek zemského soudu v Saarbrückenu nebyl také v tuzemsku právně účinným. Rozloučením manželství, tímto rozsudkem vysloveným, přestala tudíž právní jeho jsoucnost a nemůže se proto žalobkyně znovu domáhati nové rozluky manželství, jehož po právu již zde není. K právní moci rozsudku, rozepře se týkajícího, jest přihlížeti z úřední moci.

Nejvyšší soud zrušil k rekursu obhájce manželského svazku usnesení rekursního soudu a uložil mu, by věc znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Především jest rozhodnouti otázku, zda stížnost jest přípustna. Dle § 519 c. ř. s. jest přípustna stížnost do usnesení soudu odvolacího pouze v případech pod čís. 1 až 3 téhož §u uvedených; že se o případy 1. a 3. nejedná, jest na snadě, a zbývá tedy zkoumati, zda lze tento případ podřaditi pod ustanovení čísla 2 § 519 c. ř. s. Usnesením v odpor vzatým byl rozsudek prvního soudu zrušen z důvodu rozepře právoplatně rozhodnuté a žaloba odmítnuta (§ 475, odstavec třetí, c. ř. s.). Zrušením rozsudku první stolice a odmítnutím žaloby v případě § 477 čís. 6 c. ř. s. spor jest definitivně vyřízen, žaloba definitivně zamítnuta. Proti rozhodnutí odvolacího soudu v případě § 477 čís. 6 c. ř. s. jest však dle § 519 čís. 2 c. ř. s. stížnost přípustna. Poněvadž pak v § 240, odstavec třetí, c. ř. s. nepřípustnost pořadu práva a právoplatné rozsouzení jsou na roveň postaveny v tom směru, že k oběma z povinnosti úřadu jest hleděti jako ke zmatkům a poněvadž i co do účinku závadí těch jeví se patrná obdoba s vyloučením pořadu práva, nelze shledati důvodu, proč by také §u 519 čís. 2 obdobou nemělo býti užito. V druhé řadě jest řešiti otázku, je-li obhájce svazku manželského oprávněn podati stížnost, když žaloba byla odmítnuta. Kladné zodpovědění této otázky vyplývá z povahy obhájce svazku manželského jako zástupce veřejného zájmu, vyžadujícího udržení manželství v platnosti. Výrokem soudu odvolacího byla sice žaloba o rozluky manželství odmítnuta, však z důvodu, že manželství, byvši právoplatným rozsudkem cizozemského soudu rozloučeno, více po právu netrvá; tím

jest tedy zároveň vysloveno, že manželství, k jehož ochraně v tomto sporu obhájce svazku manželského byl ustanoven, nepozůstává, a dlužno proto obhájci svazku manželského přiznati právo, stížností rozhodnutí tomu odporovati. Ve věci samé dlužno stížnosti přiznati oprávnění. Pro řešení tohoto sporu jest rozhodno, jaký právní účinek má rozsudek zemského soudu v Saarbrückenu ze dne 8. listopadu 1900, jímž manželství stran bylo prohlášeno rozvedeným, při čemž dlužno míti na zřeteli, že dle § 1564 něm. obč. zák. rozvodem nastává zrušení (rozluka) manželství. Usnesení v odpor vzaté přiznává rozsudku tomu plný právní účinek i pro obvod našeho státu, vycházejíc z předpokladu, že v čas vynesení uvedeného rozsudku byli oba manželé německými státními příslušníky. Než tento předpoklad spočívá na omylném právním názoru, že žalobkyně se stala tím, že žalovaný, vystěhovav se do Německa a byv ze státního svazku rakouského propuštěn, nabyt naturalisační listinou ze dne 10. dubna 1900 pruské státní příslušnosti, příslušnicí pruskou. Tomu tak není. Manželství žalobkyně s žalovaným bylo dle výměru zemského soudu v Brně ze dne 31. května 1892 rozvedeno od stolu a lože; rozvod se stal v době, kdy oba manželé byli rakouskými příslušníky, a dle obsahu spisů vystěhoval se žalovaný teprve po tom do Německa; jak z přednesu žalobkyně na jevo jde, ztratil se jí manžel její po povoleném rozvodu, z čehož souditi dlužno, že ho do Německa nenásledovala. Právní následky rozvodu ohledně státní příslušnosti rozvedené manželky jsou ty, že sice manželka neztrácí státní příslušnosti a domovského práva sňatkem nabytého (§ 11 domov. zák. [63]), avšak s druhé strany její státní příslušnost, pokud se týče domovské právo tím, že rozvedený manžel po rozvodu způsobem jakýmkoli státního příslušenství resp. domovského práva pozbude, nijak dotčeno není, nýbrž že její státní příslušnost pokud se týče domovské právo jest na dále neodvislo od příslušnosti pokud se týče domovského práva jejího rozvedeného manžela. Z toho následuje, že žalobkyně tím, že žalovaný státní příslušnosti pozbyl a pruské státní příslušnosti nabyt, ještě ani s manželem státní příslušnosti nepozbyla ani nové nenabyla.

Čís. 473.

Zákonem ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n. nebyla dotčena výlučná příslušnost vrchního zemského soudu dle § 6 zákona ze dne 18. srpna 1918, čís. 317 ř. zák. Rozhoduje o své příslušnosti dle tohoto zákona, nesmí se soud pouštět do řešení otázek, zda případ stal se již po skončení války a z jaké příčiny vojsko zakročilo.

(Rozh. ze dne 30. března 1920, R II 19/20.)

V žalobě vznesené na vrchní zemský soud v Brně, domáhal se žalobce na čs. republice odškodnění za úraz, jenž způsoben mu byl po státním převratu čs. vojskem, zakročivším proti shluknuvšímu se davu. Opíraje příslušnost vrchního zemského soudu o ustanovení § 6 zákona ze dne 18. srpna 1918, čís. 317 ř. z., navrhl žalobce, by pro případ, že příslušnost, upravená tímto zákonem, byla změněna zákonem ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n., byla žaloba odstoupena zemskému civilnímu